

ISTRAŽIVANJE I RAZVOJ, 2013. GODINA

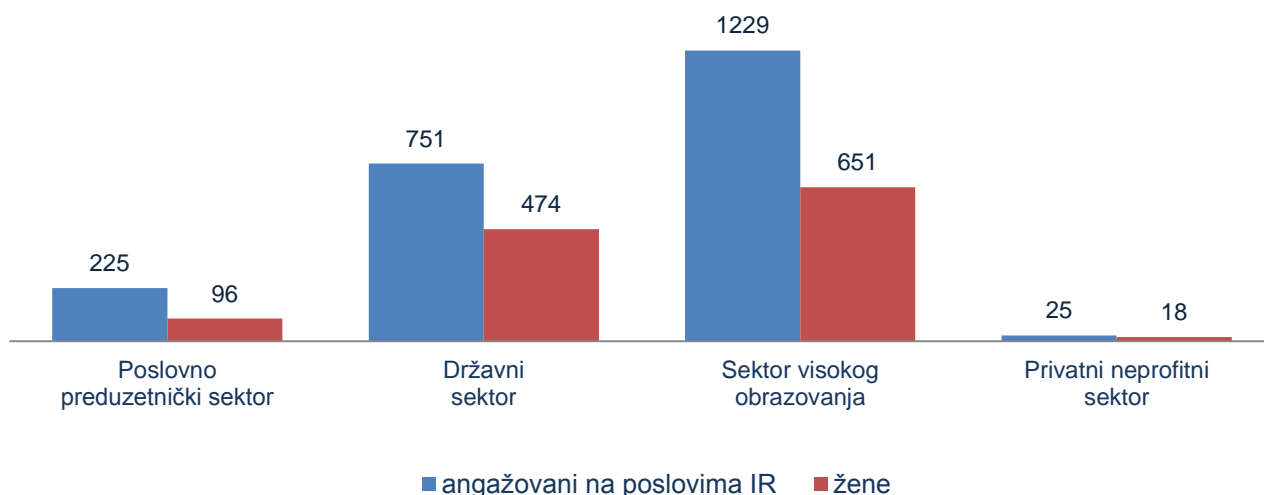
Podaci prezentovani u ovom saopštenju rezultat su obrade godišnjih izvještaja prikupljenih od subjekata koji su obavljali djelatnosti istraživanja i razvoja u Crnoj Gori, u 2013. godini, putem upitnika: Godišnji izvještaj o istraživanju i razvoju za naučnoistraživačke ustanove i istraživačko-razvojne jedinice u 2013. godini (IR-1).

Podaci su prikupljeni od 58 izvještajnih jedinica koje su u 2013. godini obavljale aktivnosti istraživanja i razvoja na teritoriji Crne Gore i to za četiri sektora: poslovno-preduzetnički sektor, državni sektor, visoko obrazovanje i privatni neprofitni sektor. Od ukupnog broja jedinica, 32 pripadaju sektoru visokog obrazovanja, 13 poslovno-preduzetničkom sektoru, 11 državnom sektoru i 2 privatnom neprofitnom sektoru.

Ključni rezultati ovog istraživanja pokazuju da je:

- Ukupna domaća potrošnja na istraživanje i razvoj za 2013. godinu (Gross Expenditure on Research and Development - GERD) iznosi 0,38 % BDP-a¹, tj. bruto izdaci za IR iznosili su 12 586 543 eura, od toga tekući izdaci su iznosili 90%, a kapitalni izdaci 10%.
- Od ukupnog broja angažovanih na poslovima istraživanja i razvoja u 2013. godini bilo je: 1 617 istraživača, stručnih i tehničkih saradnika 301, a pomoćnog osoblja 312. Imajući u vidu da su aktivnosti istraživanja i razvoja pojedinih zaposlenih samo dio radnog vremena, izračunava se ekvivalent pune zaposlenosti. Izraženo ekvivalentom pune zaposlenosti, na poslovima istraživanja i razvoja puno radno vrijeme bilo je angažovano 530 lica.
- Godišnjim istraživanjem (IR-1) za 2013. godinu nije bilo pronalazaka i патената registrovanih od strane izvještajnih jedinica.

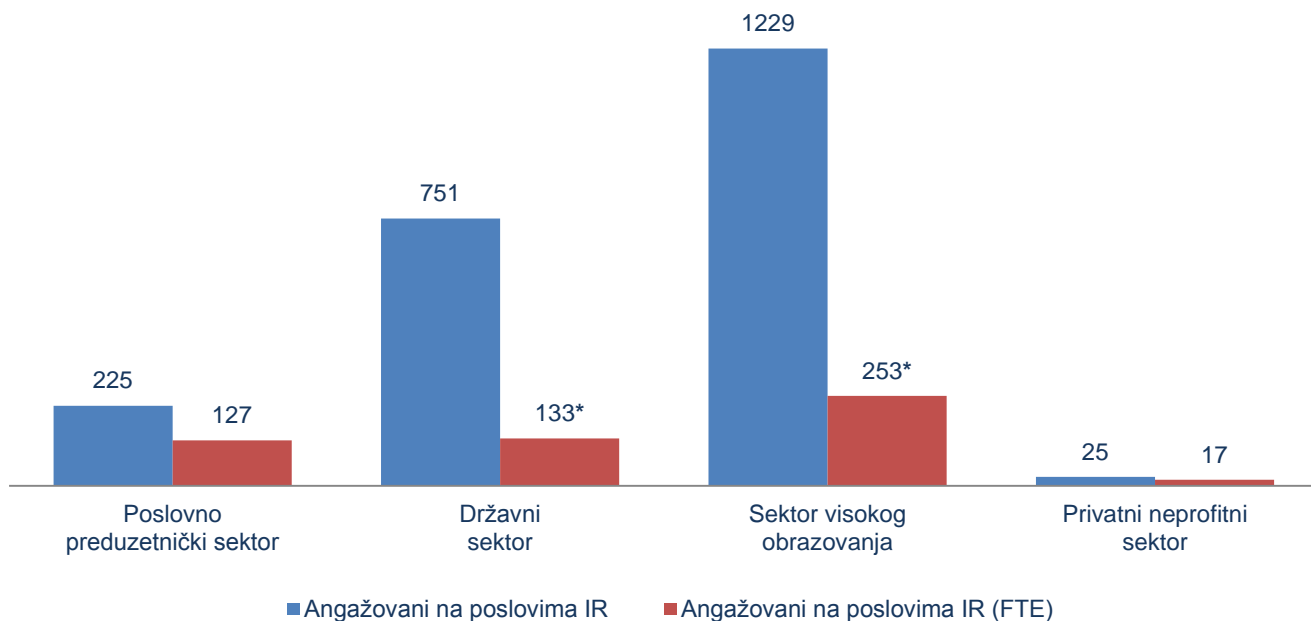
Zaposleni na poslovima IR u 2013. godini - puno i kraće radno vrijeme prema sektoru realizacije i polu –

Na poslovima istraživanja i razvoja u 2013. godini bilo je angažovano 2 230 osoba, od čega 2 046 sa punim radnim vremenom i 184 osobe sa kraćim radnim vremenom.

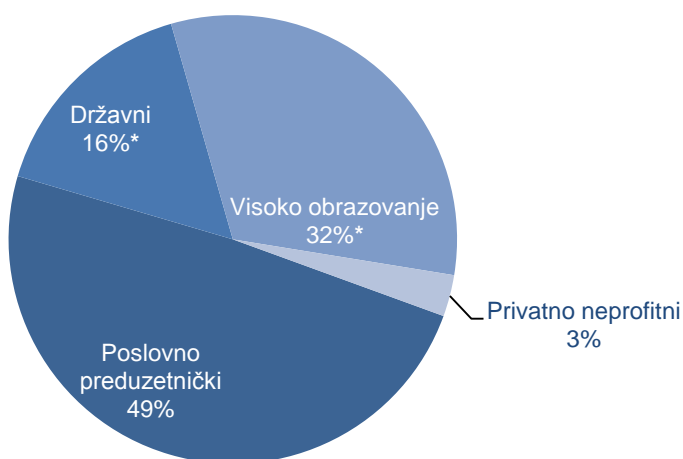
¹BDP za Crnu Goru u 2013. godini iznosi 3 327 077 000 eura.

Zaposleni na poslovima IR u 2013 godini
- puno i kraće radno vrijeme i ekvivalent punog radnog vremena (FTE)-

Najveći broj istraživača sa punim radnim vremenom, zaposlen je u sektoru visokog obrazovanja (53,9%), državnom sektoru (36,5%), zatim u poslovnom sektoru (8,6%) i privatnom neprofitnom sektoru (1%).

Troškovi za IR u 2013. godini - prema sektoru realizacije

Najveći izdaci za istraživačko-razvojnu djelatnost ostvareni su u poslovno preduzetničkom sektoru i iznose 6 205 617 eura, što čini 49% od ukupnih izdataka.

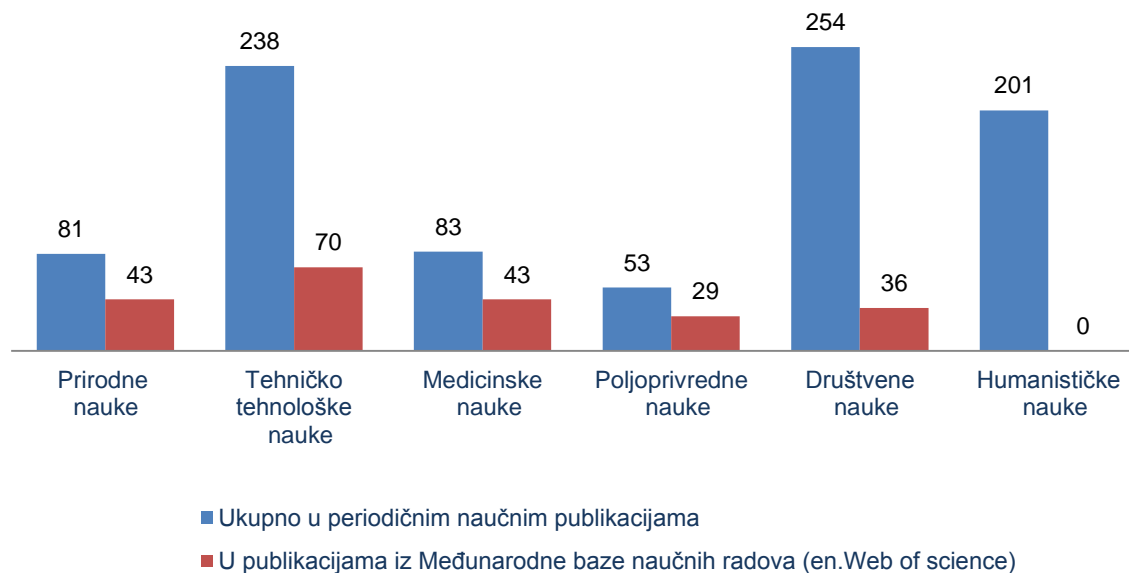
* = ispravljen podatak

Troškovi za IR u 2013. godini - prema izvorima finansijskih sredstava

Od navedenih izdataka, za istraživačko-razvojnu djelatnost, 35% je pokriveno iz budžeta, 42% iz poslovnog sektora i 23% iz inostranstva (većinom iz sredstava EU i međunarodnih organizacija). Iz privatnog neprofitnog sektora pokriveno je manje od 1% izdataka za istraživačko-razvojnu djelatnost što nije prikazano u grafikonu.

Objavljeni naučni radovi u 2013. godini - ukupno i u publikacijama iz Međunarodne baze naučnih radova (en. Web of science)-

Ukupan broj objavljenih naučnih radova je 910, od čega 452 u Crnoj Gori i 458 u inostranstvu.

Od ukupnog broja naučnih radova, 221 je objavljen u časopisima iz Međunarodne baze naučnih radova (en. Web of Science), i to iz oblasti: tehničko-tehnoloških nauka (70), prirodnih (43), medicinskih (43), društvenih (36), poljoprivrednih (29) i humanističkih (0).

Objavljeno je 55 naučnih monografija (43 u Crnoj Gori, a 12 u inostranstvu).

METODOLOŠKA OBJAŠNJENJA

Ovo istraživanje pripremljeno je u skladu sa EU regulativom o statistici nauke (Uredba Komisije (EC) Br. 753/2004). Metodologija za sprovođenje istraživanja je usklađena sa međunarodnim standardima koje je postavio OECD i objavio u priručniku Frascati Manual (The Measurement of Scientific and Technological Activities – Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development – Frascati Manual, 2002 i 2007; izdavač: OECD).

Cilj statistike Istraživanja i razvoja je da da podatke o stanju, strukturi razvoja naučnih organizacija, kretanju naučnih radnika, o naučnim radovima i činiocima koji na njih utiču. Osnovni izvori podataka su: dokumentacija kadrovskih službi zaposlenih na poslovima IR, računovodstvene evidencije o izdacima, ostvarenim prihodima, planovima i obračunatim ulaganjima u IR, projektima, radovima, prijavljenim patentima i sl.

Statističkim istraživanjem se dolazi do podataka o intenzitetu istraživačko-razvojne djelatnosti u Crnoj Gori, mjereći **inpute za istraživanje i razvoj** (ljudski resursi i izdaci za IR). Indikatori do kojih se dolazi uz pomoć ovog istraživanja su: ukupna potrošnja na istraživanje i razvoj (GERD - Gross expenditure on research and development), broj zaposlenih i broj zaposlenih izražen ekvivalentom punog radnog vremena.

Pod naučnoistraživačkom djelatnošću smatra se stvaralačka aktivnost na naučnim otkrićima, primjena i korišćenje rezultata nauke, osposobljavanje istraživača za naučnoistraživački rad i usavršavanje istraživača. Naučnoistraživačka djelatnost je djelatnost od javnog interesa. Obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti je slobodno i dostupno svim domaćim i stranim fizičkim i pravnim licima.

Podaci se prikupljaju za četiri sektora i to: poslovno-preduzetnički sektor, državni sektor, sektor visokog obrazovanja i privatni neprofitni sektor. Prema Frascati priručniku, sektori kojima pripadaju izvještajne jedinice, određuju se prema ekonomskoj aktivnosti u kojoj se realizuje istraživačko-razvojni rad.

Poslovni sektor obuhvata preduzeća (privredne subjekte) i organizacije čija je primarna aktivnost tržišna proizvodnja robe i usluga i njihova prodaja po ekonomskim cijenama, kao i istraživačko-razvojne jedinice u sastavu preduzeća.

Državni sektor obuhvata organizacije, službe i druga tijela, osim visokog obrazovanja, koja društvu pružaju besplatne zajedničke usluge koje se po tržišnim uslovima ne bi mogle obezbijediti, a predstavljaju izraz ekonomske i socijalne politike društva; prema definiciji, ovaj sektor obuhvata aktivnosti administracije, zdravstva, obrazovanja, kulture, rekreacije i druge usluge.

Sektor visokog obrazovanja obuhvata univerzitete sa jedinicama u sastavu (fakulteti, akademije i naučno-istraživački instituti), kao i ostale visokoškolske ustanove bez obzira na izvore finansiranja i pravni status.

Sektor neprofitnih organizacija obuhvata netržišne privatne neprofitne organizacije koje domaćinstvima pružaju usluge bez naplate ili po niskoj cijeni. Ove organizacije mogu biti osnovane od strane udruženja građana radi obezbjeđivanja robe i usluga za članove udruženja ili za opšte svrhe.

U zaposlene na poslovima istraživanja i razvoja su uračunati svi koji su direktno angažovani na ovim poslovima, kao i oni koji obezbjeđuju direktne usluge podrške istraživanju i razvoju.

Istraživači su stručnjaci angažovani na stvaranju novih znanja, metoda i sistema, sprovođenju istraživačkih projekata. To su lica sa istraživačkim ili naučnim zvanjem, u skladu sa Zakonom o naučnoistraživačkoj djelatnosti, kao i lica izabrana u akademska i saradnička zvanja u ustanovama visokog obrazovanja. Naučno-istraživačku djelatnost može obavljati lice koje ima visoku školsku spremu, magistraturu i doktorat nauka, a koje nije birano u istraživačko ili naučno zvanje, u smislu pomenutog zakona, a ima reference po osnovu objavljenih naučnih radova koje mu omogućavaju obavljanje naučnoistraživačke djelatnosti.

Stručni i tehnički saradnici nemaju naučna ili istraživačka zvanja, neposredno saraduju sa istraživačima obavljajući stručne ili tehničke poslove vezane za naučnoistraživačke i istraživačko-razvojne zadatke (laboratorijski tehničari, inženjeri i tehničari tehničkih nauka, crtači, bibliotekari, kustosi, dokumentaristi, informatičari, lektori itd.).

Pomoćno osoblje se isključivo ili pretežno bavi organizacionim, upravnim, pravnim, administrativnim ili finansijskim poslovima (menadžeri, pravnici, blagajnici itd) vezano za istraživačko-razvojne aktivnosti.

Ekvivalent pune zaposlenosti predstavlja vrijeme kao udio punog radnog vremena u kojem zaposleni obavljaju poslove iz područja istraživanja i razvoja.

Zaposleni sa punim radnim vremenom koji radi puno radno vrijeme na poslovima istraživanja i razvoja, odgovara jedinici ekvivalenta pune zaposlenosti (= 1 FTE).

Izdaci za istraživanje i razvoj su ukupni unutrašnji izdaci za istraživanje i razvoj na području države u posmatranoj kalendarskoj godini, a sastoje se od tekućih i kapitalnih izdataka u bruto iznosima.

Objavljeni istraživački radovi su radovi objavljeni u publikacijama i monografijama, tokom izvještajne godine.

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV Proleterske br.2, telefon (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Saopštenje pripremila:

Dragana KALEZIĆ

Tel. +382-20-231 004

contact@monstat.org